

कुमारभास्करवर्मसंस्कृतपुरातनाध्ययनविश्वविद्यालयः

नमाटि, नलबारी, असमः

पारम्परिकसंस्कृतविभागः

ज्योतिषप्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमः

Certificate Course in Jyotish Shastra (CCJS)

(षाण्मासिके पाठ्यक्रमेऽस्मिन् पत्रद्वयं भविष्यति। प्रत्येकस्मिन् पत्रे बाह्यपरीक्षायाः 80 अङ्काः, आभ्यन्तरीणपरीक्षायाः 20 अङ्का भविष्यन्ति। सम्पूर्णे पाठ्यक्रमे 200 पूर्णाङ्काः निर्धारिताः।)

पाठ्यक्रमस्योद्देश्यानि —

- वेदाङ्गस्य चक्षुर्भूतस्य ज्योतिषशास्त्रस्य परिचयप्रदानानन्तरं लोके ज्योतिषशास्त्रस्योपयोगितास्थापनम्।
- जीवने दैनिकोपयोगिभूतं पञ्चाङ्गज्ञानं तदनन्तरं तिथि—नक्षत्र—योग—करणादीनां शुभाशुभज्ञानम्।
- भूत—वर्तमान—भविष्यद्बोधकस्य जन्माङ्गस्य निर्माणविधिज्ञानम्।
- जन्माङ्गस्थितग्रहानुसारं शुभाशुभफलज्ञानम्।
- जन्माङ्गानुसारं जीवने कर्तव्याकर्तव्यज्ञानम्।
- जन्माङ्गे विद्यमानानां विभिन्नयोगज्ञानम्।
- प्रतिदिनम् आवश्यकीभूतं विभिन्नमुहूर्तज्ञानम्।

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः —

- वेदाङ्गस्य चक्षुर्भूतस्य ज्योतिषशास्त्रस्य समग्रदृष्ट्या विवेचनं कृत्वा आधुनिके समाजेऽस्य शास्त्रस्योपयोगित्वं स्थापयति।
- तिथि—नक्षत्र—योग—करणादीनां शुभाशुभज्ञानेन जीवने तेषां सुप्रयोगे सक्षमाः भविष्यन्ति।
- भूत—वर्तमान—भविष्यद्बोधकस्य जन्माङ्गस्य निर्माणे पारङ्गाः भविष्यन्ति।
- जन्माङ्गस्थितग्रहानुसारं जीवने समागतानां समस्तानां शुभाशुभफलानामवबोधने प्रबुद्धाः भविष्यन्ति।
- जन्माङ्गानुसारेण समग्रजीवनं ज्ञास्यन्ति।
- प्रतिदिनम् आवश्यकीभूतं विभिन्नमुहूर्तज्ञानं कृत्वा समाजं स्वजीवनं च मुहूर्तानुगुणं कारयिष्यन्ति।

प्रथमपत्रम् CCJS101
(कुण्डलीनिर्माणम्)

1. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः —

- ज्योतिषशास्त्रस्य परिचयः, व्युत्पत्तिश्च।
- ज्योतिषशास्त्रस्य क्षेत्राणि।
- ज्योतिषशास्त्रस्य वर्तमानसमये उपयोगिता।
- वेदाङ्गे ज्योतिषम्।

2. पञ्चाङ्गज्ञानम् —

- संवत्सरज्ञानम्।
- अयनज्ञानम्।
- ऋतुज्ञानम्।
- मासज्ञानम्।
- पक्षज्ञानम्।
- तिथिज्ञानम्।
- नक्षत्रज्ञानम्।
- योगज्ञानम्।
- करणज्ञानम्।

3. जन्माङ्गनिर्माणम् —

- इष्टकालसाधनम्।
- भयात—भागोगसाधनम्।
- नक्षत्राणां चरणानुसारं नामाक्षराणि।
- जन्मनामनिर्धारणम्।
- चालानसाधनम्।
- ग्रहाणां गतिसाधनम्।
- सूर्यादिनवग्रहस्पष्टीकरणम्।
- चन्द्रस्पष्टीकरणम्।
- पलभासाधनम्।
- चरखण्डसाधनम्।
- लङ्कोदयमानसाधनम्।
- अयनांशसाधनम्।
- प्रथमलग्नसाधनम्।
- दशमलग्नसाधनम्।

- जन्माङ्गचक्रनिर्माणम्।
- राशिचक्रनिर्माणम्।
- पञ्चधाग्रहमैत्रीसाधनं चक्रनिर्माणं च।
- द्वादशभावसाधनं चक्रनिर्माणं च।
- चलितचक्रनिर्माणम्।
- होराचक्रनिर्माणम्।
- द्वेषकाणचक्रनिर्माणम्।
- सप्तांशचक्रनिर्माणम्।
- नवमांशचक्रनिर्माणम्।
- दशमांशचक्रनिर्माणम्।
- द्वादशांशचक्रनिर्माणम्।
- त्रिशांशचक्रनिर्माणम्।
- षोडशांशचक्रनिर्माणम्।
- कारकांशग्रहसाधनम्।
- ग्रहाणां सप्तवर्गीचक्रनिर्माणम्।
- जन्मदशासाधनम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
- अन्तर्दशासाधनम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
- प्रत्यन्तर्दशासाधनम् (विंशोत्तरी योगिनी च)

4. देशान्तरसाधनम् —

- अक्षांशज्ञानम् ।
- रेखांशज्ञानम्।
- क्रान्तिज्ञानम्।
- चरसाधनम्।
- स्थानिकजन्मसमयसाधनम्।
- देशान्तरानयम्।

5. कुण्डलीलेखनज्ञानम्।

द्वितीयपत्रम् CCJS102
(फलादेशज्ञानं मुहूर्तज्ञानं च)

1. जन्मांगफलादेशज्ञानम् —
 - जन्मांगे द्वादशस्थानज्ञानं विवेच्यज्ञानं च।
 - जन्मलग्नज्ञानं तत्फलं च।
 - जन्मराशिज्ञानं तत्फलं च।
 - ग्रहाणां स्थानज्ञानं तत्फलं च।
 - उच्चनीचज्ञानं तत्फलं च।
 - मूलत्रिकोणज्ञानं तत्फलं च।
 - केन्द्रस्थानज्ञानं तत्फलं च।
 - ग्रहबलज्ञानं तत्फलं च।
 - ग्रहदृष्टिज्ञानं तत्फलं च।
 - ग्रहयुतिज्ञानं तत्फलं च।
2. जन्मांगानुसारं बन्धुजनैः सह सम्बन्धज्ञानम् —
 - पित्रा सह सम्बन्धज्ञानम्।
 - मात्रा सह सम्बन्धज्ञानम्।
 - भ्रात्रा सह सम्बन्धज्ञानम्।
 - भगिन्या सह सम्बन्धज्ञानम्।
 - मित्रैः सह सम्बन्धज्ञानम्।
3. शिक्षाज्ञानं क्षेत्रज्ञानं च।
4. आजीविकाज्ञानम्।
5. विवाहज्ञानम् —
 - विवाहसमयज्ञानम्।
 - विवाहदिक्ज्ञानम्।
 - विवाहे मंगलादिज्ञानम्।
 - भार्यास्वभावज्ञानम्।
 - भार्यायाः शिक्षाज्ञानम्।
 - भार्याया सह सम्बन्धज्ञानम्।
6. सन्ततिज्ञानम् ।
7. अरिष्ट(मारकेश)ज्ञानम्।

8. विविधयोगज्ञानम् —

- धनयोगज्ञानम्।
- दरिद्रयोगज्ञानम्।
- राजयोगज्ञानम्।
- कालसर्पयोगज्ञानम्।
- गजकेशरीयोगज्ञानम्।
- ग्रहाणां युतिफलज्ञानम्।

9. दशाफलज्ञानम् —

- मूलदशाफलज्ञानम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
- अन्तर्दशाफलज्ञानम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
- प्रत्यन्तर्दशाफलज्ञानम् (विंशोत्तरी योगिनी च)

10. विविधमुहूर्तज्ञानम् —

- नामकरणमुहूर्तविचारः।
- अन्नप्राशनमुहूर्तविचारः।
- चूडाकरणमुहूर्तविचारः।
- अक्षरारम्भमुहूर्तविचारः।
- यज्ञोपवीतकरणमुहूर्तविचारः।
- विवाहमुहूर्तविचारः।
- वस्तुक्रयमुहूर्तविचारः।
- गृहारम्भमुहूर्तविचारः।
- गृहप्रवेशमुहूर्तविचारः।
- उद्योगारम्भमुहूर्तविचारः।
- यात्रामुहूर्तविचारः।

सहायकग्रन्थाः —

1. भारतीयज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः — आचार्यलोकमणिदाहालः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
2. भारतीय कुण्डली विज्ञान — मीठालाल हितराम ओझा, देवर्षि प्रकाशन।
3. जातकाभरणम् — चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
4. जातकपारिजातः — चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
5. सारावली — चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
6. मुहूर्तचिन्तामणिः — चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
7. अवकहडाचक्रम् — चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी